

22.8.2014

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto
valtiovarainministerio@vm.fi

Viite: Lausuntopyyntö VM065:00/2012, 8.5.2014

LAUSUNTO KUNTALAIN HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA

Savukosken kunnanhallitus lausuu uuden kuntalain esitysluonnoksesta seuraavaa:

6 §: Kunnan toiminnan käsite. Nykyistä laajemman näkökulman omaksuminen kunnan toimintaan on perusteltua.

7§: Kunnan tehtävät, järjestämisvastuu, palvelujen tuottaminen.

Tähän tulisi sisällyttää velvoite siitä, että kunta saa täyden korvauksen sille kuulumattomien julkisyhteisöjen tehtävien hoidosta.

8 §: Pykälän mukaan järjestämisvastuussa oleva kunta päättää myös palvelun tuottamistavasta. Kunnalla, joka vastaa siirrettyjen tehtävien rahoituksesta, tulee olla mahdollisuus vaikuttaa myös palvelun tuottamistapaan.

9 §: Ei huomautettavaa

12 §: Ei huomautettavaa. Kuntalousohjelman sisältö nykyistä peruspalveluohjelmaa ja – budjettia laajempaa on kannatettava.

15 §: Kuntavaalien siirtäminen huhtikuulle ja valtuuston toimikauden alkamisen siirtäminen kesäkuulle on perusteltua.

16 §: Valtuuston koko. Ainoastaan valtuutettujen vähimmäismäärästä säätäminen erilaisissa kunnissa on perusteltua. Samoin kunnalle harkintavallan antaminen valtuutettujen määrästä on hyvä muutos, vaikka valtuutettujen vähimmäismäärää on pienennetty.

19 §: Mahdollisuus kunnan valtuustoryhmille myöntämästä tuesta on kannatettava asia. Samoin se, että tukea myönnettäessä on yksilöitävä tuen käyttötarkoitus. Tämän lisäksi tulisi edellyttää jälkikäteistä selvitystä tuen käytöstä, jossa näkyy, että tukea on käytetty valtuustoryhmän sisäiseen toimintaan ja/tai kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseen.

5. luku, Kunnan asukkaiden osallistumisoikeus: Ei huomautettavaa. Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen esitetyllä tavalla on perusteltua. Samoin uusi velvollisuus asettaa nuorisovaltuusto.

Lakiesityksen perusteluissa korostetaan kuntalaisten yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien parantamista. **Kuntien talouden erilaisuudesta johtuen tähän tavoitteeseen ei voida kunnissa vastata samantasoisesti, jolloin yhdenvertaisuus ei toteudu, ellei valtio tue asiassa heikompia kuntia.**

31, 34,35, 38 §: Toimielinten vaihtoehtoiset organisointitavat ovat kannatettavia. Samoin luottamushenkilöiden aseman vahvistaminen päätöksenteossa. 35 §:n 2 momentissa tarkoitettu valtuuston uusi mahdollisuus erottaa epäluottamustilanteessa koko puheenjohtajisto on myös paikallaan, koska siinä korostetaan puheenjohtajien roolia ja vastuuta toimielimen asiallisen työskentelyn tukena ja takaamiseksi.

37 §: Alueellisen toimielimen perustamismahdollisuus sopii hyvin otettavaksi lakiin kunnan eri osa-alueiden asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseksi. Samoin mahdollisuus hallintosäännössä mahdollisuus itsenäisen toimivallan siirtämiseen ja samoin alueellisen toimielimen esitysten käsittelypakko ovat kannatettavia.

39 §: Päätösvalmistelua ja päätöksentekoa ohjaamaan tarkoitettu pitkän aikavälin toimintaa ja tavoitteita koskeva pakollinen kuntastrategia on kunnan toimintaa ohjaamana hyvä asia. Se korostaa valtuuston asemaa ja ohjaa sen toimintaa.

40, 41 §: Kunnanhallituksen tehtävistä säätäminen nykyistä yksityiskohtaisemmin kuntalaissa on paikallaan, koska sillä voidaan korostaa kunnanhallituksen vastuuta ja

keskeistä asemaa. Lisäys kunnanhallituksen vastuusta kunnan henkilöstöpolitiikan toteuttamisessa on aiheellista, vaikka käytäntö on näin ollutkin. Kunnanhallituksen puheenjohtajaa koskeva pykälälisäys on perusteltua puheenjohtajan tärkeän aseman esille tuomiseksi. **Puheenjohtajan tehtävien määrittely hallintosäännössä on paikallaan, mutta itse pykäläänkin voisi lisätä keskeisimmät puheenjohtajan tehtävät, jolloin hänen asemansa asioiden poliittisen valmistelun ohjaajana ja yhteistyön rakentajana vielä korostuisi. Samalla hänen rooliaan johtamisessa voitaisiin selkeyttää.**

43 §: Johtajasopimuksen pakolliseksi tekeminen on perusteltua, koska sillä voidaan selkeyttää monia kunnanjohtajan työtehtävien määrittelyä, kunnanjohtajan työstä odotettavia ja edellytettäviä tuloksia, johtamiseen ja viranhaltijan valtuuksiin liittyviä asioita, erimielisyyksien ratkaisutapaan liittyviä asioita jne. **Pykälässä pitäisi määritellä myös viranhaltijan palkkaukseen, erokorvauksiin ja muihin etuuksiin liittyvästä kohtuullisuudesta. Johtajasopimukset ovat tältä osin hyvin kirjavia ja ovat ylittäneet joissakin tapauksissa kohtuuden rajat.**

47-49 §: Säännöksillä vahvistetaan kunnan omistajaohjausta, mikä on hyvä asia.

8. luku, Kuntien yhteistoiminta: Ei ole huomautettavaa.

71 §: Luottamustoimeen voidaan lakiesityksen mukaan valita vain henkilö, joka on antanut suostumuksensa tehtävään ennen valintaa. Tämä on perusteltu muutos, koska sillä korostetaan luottamushenkilön halua osallistua yhteiskunnallisiin asioihin.

74 §: Lakiesityksen mukaan kukaan organisatorisesti suoraan kunnanhallituksen alaisena työskentelevä henkilö ei voi olla samaan aikaan kunnanhallituksen jäsenenä. Tässä on tiukennus, sillä aikaisemmin puhuttiin kunnan keskushallinnossa kunnanhallituksen alaisena toimivasta kunnan palveluksessa olevasta henkilöstä. Tiukennus selkiyttää tilannetta. Samoin se, ettei kukaan kunnanhallituksen tehtäväalueella toimivan yhteisön tai säätiön palveluksessa oleva voi olla kunnanhallituksen jäsen. Samoin ei voi olla yhtä aikaa kunnanhallituksessa ja kunnan konserniyhtiön hallituksessa.

Henkilöstön edunvalvonnasta vastaavan henkilön jäsenyys kunnanhallituksessa olisi kiellettyä, mikä vastaa nykyistä säätelystä. On katsottu, että on hyvin ristiriitaista, jos voisi olla vaikuttamassa myös päätöksentekijänä omiin tai edustamansa yhteisön asioihin.

Nykyisen lain mukaan enemmistön kunnanhallituksen jäsenistä on oltava muita kuin kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa olevia henkilöitä. Tätä lainkohtaa on pidetty epäsoveliaana ja ongelmallisena sen vuoksi, että tämä mahdollistaa kunnanhallituksen jäsenen kaksoisroolin: hän voi samalla olla ajamassa henkilöstön asioita ja olla päättämässä henkilöstön edun mukaisesti asioista kunnanhallituksessa, jolloin kunnan etu helposti syrjäytyy. Samoin kunnan palveluksessa olevalla on mahdollisuus toimia ja vaikuttaa asioissa päättäjänä kaikkien esimiestensä yläpuolella, mikä voi heijastua johtamiseen kielteisesti. Lakiesityksen valmistelun yhteydessä on asiasta käyty keskustelua mm. niin, että 2/3 osaa jäsenistä pitäisi olla muita kuin kunnan tai kuntakonsernin työntekijöitä tai viranhaltijoita. Kompromissina on päädytty siihen, että rajoitusta laajennetaan vain niin, että kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön palveluksessa olevaa henkilöä ei voi voida valita kunnanhallituksen puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi. **Tämä on osittainen parannus, mutta kokonaisedun ja johtamisen kannalta olisi harkittava lainkohdan tiukennusta niin, että vaalikelpoisuutta vailla kunnanhallitukseen ovat kaikki kunnan vakituksessa palveluksessa olevat henkilöt.**

81,82 §: Ei huomautettavaa.

Uutta sääntelyä on 81 §:ssä tarkoitettu päätoimisen tai osa-aikaisen luottamushenkilön oikeudesta saada vapaata työstään päätoimisen tai osa-aikaisen luottamustoimen hoitamista varten. Valtuusto päättäisi maksettavasta kuukausipalkasta ja korvauksista.

85 § Sidonnaisuuksista ilmoittaminen. Ei huomautettavaa. Koskee keskeisiä luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita sekä niitä, joiden osalta valtuusto päättää laajentaa ilmoitusvelvollisuutta.

83 § 3 mom: Ei huomautettavaa.

Ko. lainkohta koskee kunnallista puoluerahoitusta. Puolueelle tai puolueen paikallisyhdistykselle luottamushenkilöille maksetuista palkkioista puolueelle tilitetyn luottamushenkilömaksun läpinäkyvyyttä lisätään siten, että maksujen määrä on ilmoitettava kunnan tilinpäätöksessä tai sen liitteessä. Koskee vain kunnan luottamushenkilöitä, ei osakeyhtiöiden yhtiökokouksissa, hallituksissa ja muissa kunnan tytäryhtiöissä toimivia.

93 §: Otto-oikeuden rajaaminen kunnanhallitukselle. Ei huomautettavaa.

Jatkossa asia voitaisiin ottaa vain kunnanhallituksen käsiteltäväksi, ei siten enää lautakunnan ja johtokunnan käsiteltäväksi. Perusteluna on se, että kunnanhallitus vastaa keskeisesti

kunnan hallinnosta, taloudesta ja toiminnasta sekä näiden yhteensovittamisesta. Kunnanhallituksen käsiteltäväksi voitaisiin ottaa kaikkien kunnanhallituksen alaisten viranomaisten päätökset (koskee muita toimielimiä paitsi valtuusto, luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita).

99-101 §: Toimielinten päätöksentekotavat. Ei huomautettavaa.

Mm. sähköinen päätöksentekomenettely olisi mahdollista jatkossa. Samoin sähköinen kokous eri paikoista pidettynä.

109,110,141 §: Ei huomautettavaa.

Kunnan ilmoituksia voitaisiin julkaista yleisessä tietoverkossa. 110 §:n mukaan kunnalla olisi velvoite julkaista tietoverkossa kunnan palveluja, taloutta, johtamista, toimintaa, kuntien yhteistyötä ja kuntakonsernia koskevia tietoja. 141 §:ssä säädetään mm. pöytäkirjojen nähtävillä pitämisestä yleisessä tietoverkossa.

111 §: Talousarvio ja – suunnitelma: Talousarviota koskevat säännökset vastaavat nykyistä käytäntöä pääosin. Talousarvio on oikeudellisesti sitova, mutta taloussuunnitelma on vain ohjeellinen muilta osin kuin alijäämän kattamiseksi esitettyjen toimenpiteiden osalta. Alijäämä tulisi kattaa viimeistään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Alijäämän kattamista ei voisi siirtää enää vuodesta toiseen taloussuunnitelmassa. Taloussuunnitelmassa on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä, jolla alijäämä em. aikana on katettava. Tällaisessa kunnassa taloussuunnitelma joudutaan laatimaan vähintään neljäksi vuodeksi sen tilinpäätöksen jälkeen, jossa alijäämää on kertynyt. Alijäämän kattamisvelvollisuutta sovellettaisiin myös kuntayhtymissä.

Alijäämän kattamisvelvollisuuden tiukentaminen niin, että kattamiseen on aikaa neljä vuotta eikä sitä voida venyttää aina uusissa taloussuunnitelmissa, on perusteltua. **Pykälään tulisi kuitenkin lisätä poikkeamismahdollisuus alijäämän neljää vuotta pitempään kattamisaikaan sellaisissa täysin poikkeuksellisissa talouden muutostilanteissa, joihin kunnan omalla toiminnalla ei ole mitään tekemistä. Jos esimerkiksi tulee voimaan joku täysin uusi laki tai kuntaa koskettaa poikkeuksellisen iso tulojen menetys, joka olennaisesti vaikuttaa mahdollisuuksiin hoitaa tasapainoisesti kunnan taloutta. Tällainen tilanne voi tulla esim. yhteisöverotulojen yhtäkkisessä romahduksessa niin kuin Savukosken kunnassakin on jo tapahtunut.**

119,120 Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelystä.

Arviointimenettelyä koskeva sääntely on otettu Kuntalakiin, koska menettely liittyy kiinteästi kunnan talouden ohjaukseen. Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää 111 §:n 3 mom:ssa säädettyssä määräajassa. 3 momentin mukaan arviointimenettelyyn johtavat rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut määräytyisivät nykyisestä poiketen konsernitason tietojen perusteella. Tämä antaisi luotettavamman kuvan kunnan talouden kokonaisuudesta.

Pykälään ei ole huomautettavaa muuten kuin siltä osin, että arviointimenettelyyn joutumista tulisi lieventää siinä tilanteessa, jolloin kunnan talous on ajautunut kriisiin täysin kunnasta riippumattomista syistä. Vrt. edellinen kohta.

122 §: Tarkastuslautakunta. Ei huomautettavaa.

123 §: Tilintarkastus. Ei huomautettavaa

125 §: Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan tiedonsaantioikeus. Ei huomautettavaa

15 luku Kunnan toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla. Ei huomautettavaa

130 §: Kunnan myöntämän lainan, takauksen tai muun vakuuden antaminen toisen velasta tai muusta sitoumuksesta.

Ei Huomautettavaa. On hyvä, että EU:n kilpailuoikeuden ja valtiontukisääntelyn vaikutukset selkiytyvät. Pykälässä säädetään, ettei kunta voi myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos näihin liittyy merkittäviä taloudellisia riskejä. Kunnan edut tulisi turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kokonaan kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä omistuksessa ja määräysvallassa. Yksityisille yrityksille sekä kilpailutilanteessa markkinoilla toimiville kuntakonserniin kuulumattomille yhteisöille ei voi myöntää takausta tai vakuutta. Ei-taloudellista toimintaa tai taloudellista toimintaa, joka ei ole kilpailutilanteessa voitaisiin edelleen taata.

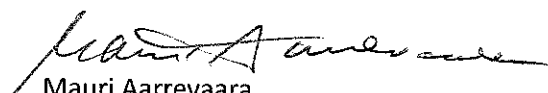
131 §: Ei huomautettavaa.

Lainkohdan perustelujen mukaan kunnan kiinteistön luovutuksen ja vuokrauksen tulee tapahtua avoimella tarjouskilpailulla. Kilpailusta tulee tiedottaa riittävästi. Tarjous on julkaistu riittävästi, jos se on kohtuullisen pitkän ajan (kaksi kuukautta tai enemmän) julkistettu valtakunnallisissa tai muissa lehdissä niin, että se on saatettu kaikkien mahdollisten ostajien tietoon. Tarjoukselle ei saa asettaa ehtoja eli kuka tahansa voi ostaa rakennuksen tai maa-alueen. Rajoituksia voidaan asettaa yleisen häiriön ehkäisemiseksi, ympäristön suojelemiseksi tai puhtaasti keinottelutarkoituksessa tehtyjen tarjousten torjumiseksi.

Lakifuonnoksen rakenne ja siirtymäsäännökset

Ei huomautettavaa.

SAVUKOSKEN KUNTA

Mauri Aarrevaara
kunnanjohtaja